

Kapellekes in Meensel-Kiezegem : *Het kapelletje van Spikdoorn.*

<https://inventaris.onroerendergoed.be> vermeldt over deze kapel het volgende :

Beknopte karakterisering:

Typologie : betreedbare kapellen (klein erfgoed)

Datering : derde kwart 17de eeuw

Beschrijving:

In een landelijke omgeving gelegen kapel, toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw ter Koortse en in de geveltop gedateerd 1655.

Aan de kapel is een legende verbonden die sterk doet denken aan de ontstaansgeschiedenis van Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel. De kapel werd naar verluidt immers gebouwd op de plaats waar een schaapherder een Onze-Lieve-Vrouwebeeld vond te midden van spikdoorn (meidoorn); hij nam het mee naar huis maar de volgende dag zou het opnieuw op dezelfde plaats gelegen hebben.

Op historisch kaartmateriaal is de kapel niet weergegeven; op de Ferrariskaart van 1771-1777 is op deze plaats wel een groepje bomen aangeduid; de kapel ligt nog steeds op een beboomd perceel te midden van akkers en velden met fruitboomaanplantingen. Tot vandaag is de kapel niet ingetekend op het kadaster.

Haaks op de weg ingeplante veldkapel op rechthoekige plattegrond met vlakke sluiting onder een zadeldak van Vlaamse pannen; vooraan een met schijnvoegen gecementeerde en witgeschilderde tuitgevel op een lichtblauw geschilderde plint; de eenvoudige rechthoekige deur is voorzien van een getraliede opening. De overige gevels zijn beraapt.

Bepleisterd en beschilderd *interieur* voorzien van een houten altaar met een beschildering van imitatiemarmers en een beeldennis met volkse barokreminiscenties; rode tegelvloer.

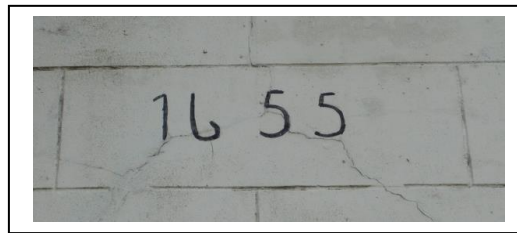

Deze kapel staat in een zijstraatje van de Kapellekesweg, tussen de velden en fruitbomen. Vroeger was dit zijstraatje wel de hoofdweg van de kerk van Kiezegem, langs deze kapel naar hoeve Silberberg.

Aan deze kapel is uiteraard - zoals bij zoveel kapelletjes en zoals al vermeld - ook een legende verbonden. Afhankelijk van de bron, wordt het verhaal ook als volgt neergeschreven :

“... Een herder van het Hof ter Silverberge – een hoeve in de buurt - ging naar gewoonte zijn kudde hoeden in de nabijheid van de plaats «Spikdoorn» genaamd. Hij vond daar op een zekere dag een Mariabeeldje. De herder nam het beeldje mee naar huis, doch de volgende dag lag dit opnieuw op dezelfde plaats onder de Spikdoorn. Het was voor de bevolking een duidelijk teken dat Maria hier wou vereerd worden. Het kapelletje van Spikdoorn werd er in 1655 gebouwd. Achter de deur met traliewerk bewaart deze witte veldkapel het beeld van O.L.Vrouw ter Koortse....”

Jaarlijks nog gaat Zieken Zorg van Meensel in de maand mei nog naar deze kapel ter aanbedding van O-L-Vrouw.

Op enkele oude kaarten is de kapel als volgt aangeduid :

→ Kaart van Ferraris - 1771

Staanste wip van de St-Sebastiaansgilde.

Kerk van *Kieseecom*

Hof van *Kieseghem*

Kapellekensweg, welke vroeger de hoofdweg was naar hoeve Zilverberg , en niet naar Meensel

Vroegere commanderij

Hoeve Zilverberg

Kapel van Spikdoorn

De Mannenberg

Voetpad naar Meensel

→ Kaart G. Loos – 1781 : 'doornkens' (?) Cappel, Gemeente van Kieseghem

De binnenkant van korterbij bekeken

Het beeldje staat onder een boog van bloemen, het hoofd is echter vastgeplakt na een breuk.

Achter het altaartje, blijkt op de muur een schildering te staan... dit laat vermoeden dat dit altaar er op een later tijdstip is geplaatst en dat het beeld vroeger op een voetstuk tegen de muur aanstond.

Tekening notaris Halfants – 11/12/1953

Pastoor Mues

in de meimaand

Op 9 oktober 2014 was Carl Dewever, zoon van mevrouw Sebrechts - eigenares van deze kapel - op bezoek aan de kapel. Dit samen met Agnes Van De Gaer, schepen van patrimonium en Luc Daenen. Deze laatste ijvert ook om deze kapel te redden van het verval.

De familie Dewever – Sebrechts gaat akkoord om het kapelletje over te dragen aan de gemeente, zodat deze dan ook kan instaan voor het onderhoud van dit erfgoed. Een landmeter zal worden aangesteld. Een opmetingsplan is nodig en dan kan de akte opgemaakt worden. Het verlijden van de akte kan onder de bevoegdheid van de burgemeester, dus geen extra notaris & kosten.

Chris Goethuys, Meensel, vult bij deze kapel nog aan :

“... De Beeldenstorm die in de zomer van het jaar 1566 in West-Vlaanderen losbarstte en zich over de gehele Nederlanden verbreidde, was in Brabant bijzonder hevig. (geschiedenis Noord-Brabant)....

Nergens heerschte er eene meer hertgrondiger, meer vuriger, meer algemeener liefde tot Maria, nergens werd haren eeredienst met meer luister verrigt, dan in Brabant.

Augustinius Wichmans (1596-1661) Norbertijn

... Sommige hoger gelegen percelen (Scherpenheuvel, O.L.V.Tielt-berg, Roeselberg ...) werden herkend als significante plekken door onze oudste bewoners, dit al dan niet als boomheiligdommen die dateren van voor de leer van het evangelie. Heuvels met bomen werden eeuwen lang als sacrale plaatsen voor de cultus beschouwd. Het landschap waarin kapel Spikdoorn zich situeert, komt hiervoor ook in aanmerking.

Je kan begrijpen dat deze plaatsen ook in het oog sprongen bij de verkondiging van de blijde boodschap. Er werden heiligenbeelden in de bomen gehangen die later uitgroeiden tot kapellen.

Toen de vrede van Munster werd ondertekend in 1648 kwam er een einde aan de 80-jarige oorlog in onze streken, een strijd die bij het begin ontstond tussen vooral calvinisten en katholieken. De vrede van Munster hield o.a. in dat de zuidelijke Nederlanden onder het bewind van de Spanjaarden bleven die de katholieke godsdienst steunden. In onze streken kon men weer vrij deze godsdienst beleven en was men ontdaan van de verwoestende, in het begin door de Geuzen, later door de staatse legers die opereerden vanuit de noordelijke Nederlanden.

Er konden weer vrij religieuze gebouwen worden opgetrokken. De bouw van de basiliek (toen nog kerk) van Scherpenheuvel, geïnspireerd op de *Litanie van Loreto* - een heiligdom aldaar waarvan de eerste steenlegging plaats vond in het begin van het 12-jarig bestand tijdens de 80-jarige oorlog - was al een symbool van de overwinning van de rooms katholieke kerk op de calvinisten; maar het was ook een overwinning van Moeder Maria omdat haar beeltenissen het mikpunt waren bij de calvinistisch geïnspireerde beeldenstorm. Door haar in tal van kapelletjes weer te laten schitteren, in prachtige gewaden en met bloemen getooid, werd zij zo in ere hersteld.

Spikdoorn dateert van 1655 en is dus opgetrokken enkele jaren na de vrede van Munster en eveneens gewijd aan de Maagd Maria.

Zo zijn er dus heel wat vergelijkingen tussen kapel Spikdoorn en de basiliek van Scherpenheuvel als je het zo bekijkt...”

Bronnen :

- Kaart G. Loos, 1781
- Kaart van Ferraris, 1771
- Interviews J De Bruyn, Carl Dewever, Agnes Van De Gaer, Luc Daenen
- <http://kadoc.kuleuven.be/kapelletjes/>
- <http://www.kapelletjesinvlaanderen.be/html/vlaams-brabant.html>
- *Legendarisch en vroom Hageland. Van vermaard bedevaartsoord tot eenvoudige veldkapel in Hageland en Vlaams-Brabants Haspengouw*, WOUTERS V. 1998
- <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/relict/216440>